

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ІНСТИТУТ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ
ІМЕНІ МИКОЛИ ЯРМАЧЕНКА НАПН УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ПРИКЛАДНИХ НАУК ХЯМЕ
(ФІНЛЯНДСЬКА РЕСПУБЛІКА)
СІЛЕЗЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ У КАТОВИЦЯХ (РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА)
ВАРШАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА)
УНІВЕРСИТЕТ НОРД (КОРОЛІВСТВО НОРВЕГІЯ)
МІЖНАРОДНИЙ ІНСТИТУТ ІНКЛЮЗІЇ

ЗБІРНИК ТЕЗ НАУКОВИХ ДОПОВІДЕЙ

Міжнародної науково-практичної конференції
**СУЧАСНИЙ ДИЗАЙН ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ:
УСПІШНІ УКРАЇНСЬКІ ТА ЗАРУБІЖНІ ПРАКТИКИ**

11 листопада 2025 року, м. Київ

УДК 376.1 + 371.3 + 37.018.1

Збірник тез наукових доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасний дизайн інклюзивного навчання: успішні українські та зарубіжні практики» 11 листопада 2025 року. Київ: Факультет психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, 2025. 288 с.

Друкується за рішенням Вченої ради Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка
Протокол № 12 від 19.11.2025 р.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Олена МАРТИНЧУК, завідувач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, доктор педагогічних наук, професор.

Тетяна СКРИПНИК, професор кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, доктор психологічних наук, професор.

Ірина МУЗИЧЕНКО, заступник декана з наукової роботи та міжнародної діяльності Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, доцент кафедри практичної психології, кандидат психологічних наук.

Галина ВАСИЛЬЄВА, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, кандидат педагогічних наук.

Ганна СУПРУН, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, кандидат психологічних наук.

Тетяна ХОМИК, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, кандидат педагогічних наук.

У збірнику тез наукових доповідей представлено результати досліджень, аналітичні матеріали й практичні напрацювання учасників конференції щодо розвитку інклюзивної освіти в Україні з урахуванням міжнародного досвіду. Матеріали висвітлюють формування інклюзивного освітнього середовища, систему підтримки дітей з особливими освітніми потребами, організацію соціально-психологічного супроводу та сучасні підходи до проектування інклюзивного простору. Представлені напрацювання сприяють обміну досвідом, поширенню ефективних практик та професійному зростанню фахівців у сфері інклюзивної освіти.

© Факультет психології, соціальної
роботи та спеціальної освіти

Н. В. Засєркова

РАННЄ ВТРУЧАННЯ: ЛОГОПЕДИЧНИЙ АСПЕКТ 110

О. В. Затинайко

ІНКЛЮЗИВНЕ НАВЧАННЯ В МУЗИЧНІЙ ОСВІТІ: СТРАТЕГІЇ, ВИКЛИКИ
ТА ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ 112

Д. О. Заяц, Г. В. Супрун

ФОРМУВАННЯ СЛУХОВОГО ГНОЗИСУ У ДІТЕЙ СТАРШОГО
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З МОВЛЕННЄВИМИ ТРУДНОЩАМИ ЗАСОБАМИ
ЛОГОРИТМІКИ 114

А. Ю. Здерчук

ФОРМУВАННЯ ЗДАТНОСТІ ДО САМООРГАНІЗАЦІЇ У ДІТЕЙ
МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З АУТИЗМОМ З ОПОРОЮ НА
АВТОРСЬКУ ІНТЕРАКТИВНУ МЕТОДИКУ «ЧАС» 116

Н. Г. Іваненко, О. П. Таран

ОСОБЛИВОСТІ СФОРМОВАНOSTІ КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК У
ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З МОВЛЕННЄВИМИ
ТРУДНОЩАМИ 119

С. Т. Ільченко, Н. М. Бабич

ДІАГНОСТИКА ПРИЙМЕННИКОВО-ВІДМІНКОВИХ КОНСТРУКЦІЙ У
ДІТЕЙ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ З МОВЛЕННЄВИМИ ТРУДНОЩАМИ 121

Ю. В. Ільченко, В. А. Литвиненко

ЗАСОБИ ЕРГОТЕРАПІЇ ЯК МЕТОД РОЗВИТКУ МОВЛЕННЄВОГО
ДИХАННЯ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З МОВЛЕННЄВИМИ
ТРУДНОЩАМИ 123

С. Г. Іроні, Т. В. Скрипник

ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБУ «КЛАСНИЙ ЧАРІВНИК» ДЛЯ РОЗВИТКУ
КОМАНДНИХ ЯКОСТЕЙ ДІТЕЙ З АУТИЗМОМ ТА ЇХНІХ ОДНОЛІТКІВ ... 125

Є. Р. Кадирова, Г. І. Васильєва

СИСТЕМА РОБОТИ НАД БАЙКАМИ НА УРОКАХ ЛІТЕРАТУРНОГО
ЧИТАННЯ З УЧНЯМИ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ З МОВЛЕННЄВИМИ
ТРУДНОЩАМИ 127

В. А. Калюжна, О. П. Таран

СТАН СФОРМОВАНOSTІ КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК У ДІТЕЙ
МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З АУТИЗМОМ 129

Т. Д. Кравченко, В. А. Литвиненко

РОЗВИТОК АКТИВНОГО СЛОВНИКА У ДІТЕЙ СЕРЕДНЬОГО
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З МОВЛЕННЄВИМИ ТРУДНОЩАМИ В ІГРОВІЙ
ДІЯЛЬНОСТІ 131

К. С. Кравчук, М. С. Овчаренко, С. О. Логвиненко

ОСОБЛИВОСТІ СФОРМОВАНOSTІ ФОНЕТИКО-ФОНЕМАТИЧНИХ
УЯВЛЕНЬ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З
МОВЛЕННЄВИМИ ТРУДНОЩАМИ 133

С. Т. Ільченко, м. Київ
stilchenko.fpsrso22@kubg.edu.ua
Н. М. Бабич, м. Київ
n.babych@kubg.edu.ua

ДІАГНОСТИКА ПРИЙМЕННИКОВО-ВІДМІНКОВИХ КОНСТРУКЦІЙ У ДІТЕЙ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ З МОВЛЕННЄВИМИ ТРУДНОЩАМИ

Проблема формування прийменниково-відмінкових конструкцій у дітей початкових класів на сьогодні постає як актуальний напрямок не лише логопедичної практики, а й інклюзивної освіти. Порушення граматичних конструкцій мовлення може стати причиною труднощів у навчанні та соціалізації дитини.

І. Брушневська, Ю. Рібцун констатують, що засвоєння прийменникових конструкцій сприяє розвитку граматично правильного мовлення, оскільки вони допомагають дітям виражати просторові, часові та логічні зв'язки між предметами й явищами – складовими психомовленнєвої діяльності. Науковці зазначають, що логопедична робота з дітьми із порушеннями використання таких конструкцій сприяє цілеспрямованому формуванню граматичних структур і відмінкових форм, які становлять основу побудови речень різної структури [5; 6]. А. Загнітко вивчає використання прийменників в структурі тексту [3].

Логопедична робота починається з діагностики рівня сформованості прийменниково-відмінкових конструкцій. Доцільно використовувати комплексну систему оцінювання, яка включає діагностику розуміння, відтворення готових конструкцій в різних синтаксичних варіаціях, а також здатність самостійно використовувати прийменники у мовленні. Важливо в процесі виконання завдання заохочувати дитину, спостерігати та допомагати при наявності труднощів. Варто наголосити, що група вчених розробляла завдання для діагностики. Зокрема, «Завдання на розуміння дітьми просторового розташування предметів» розробила Д. Єрмишкіна [2], «Завдання на розуміння багатозначних слів» та «Пригадай картинку» – Л. Трофименко [4], «Знайди місце іграшки», «Підбери схему» – О. Гук [1]. Г. Грибань, Е. Данілавичюте, В. Ільяна, Ю. Рібцун, Л. Трофименко у своїх наукових розвідках пропонують комплекс вправ для обстеження лексико-граматичної складової мовлення молодших школярів із тяжкими порушеннями мовлення, де окрема група завдань вивчає використання учнями прийменниково-відмінкових конструкцій [4].

Наголосимо, що під час діагностики варто враховувати соціальне оточення дитини, оскільки саме воно суттєво впливає на мовленнєвий розвиток, формування комунікативних навичок і засвоєння граматичних конструкцій. Недостатня мовленнєва комунікація в сім'ї, обмежене коло спілкування або переважання невербальних форм взаємодії можуть зумовлювати уповільнене

оволодіння прийменниково-відмінковими конструкціями. Водночас сприятливе соціальне середовище, систематична підтримка з боку дорослих і залучення дитини до різних форм мовленнєвої діяльності забезпечують активне засвоєння граматичних форм та підвищують ефективність логопедичної роботи.

В межах дослідження прийменниково-відмінкових конструкцій у дітей початкових класів з мовленнєвих труднощів було розроблено діагностичний інструментарій, представлений у вигляді системи вправ і завдань, укладених у три послідовні блоки.

I блок спрямований дослідити стан семантичної диференціації (розуміння прийменниково-відмінкових конструкцій). Він складався з трьох діагностичних завдань: «Завдання на розуміння дітьми просторового розташування предметів» (автор Д. Єрмишкіна), «Завдання на розуміння багатозначних слів» (автор Л. Трофименко) та «Пригадай картинку» (автор О. Гук). Діагностичний матеріал цього блоку дозволить оцінити рівень сприймання дітьми просторових відношень між предметами, розуміння прийменників у контексті мовлення.

II блок спрямований дослідити стан відмінкової узгодженості (відтворення готових конструкцій). Він складався з трьох діагностичних завдань: «Знайди місце іграшки», «Підбери схему» (автор О. Гук) та «Вживання іменників в орудному відмінку». Діагностичні завдання цього блоку дадуть змогу визначити здатність дітей відтворювати граматично правильні речення, правильно узгоджувати відмінкові форми та застосовувати прийменники у мовленні.

III блок спрямований дослідити стан когнітивної інтеграції лексико-граматичних знань (здатність самостійно використовувати прийменники у мовленні). Він складався з двох діагностичних завдань: «Казка» (автор О. Гук) та «Обстеження лексико-граматичної сторони мовлення молодших школярів із тяжкими порушеннями мовлення» (автори вправ – Е. Данілавичюте, Л. Трофименко, В. Ільяна, Ю. Рібцун, З. Мартинюк, Г. Грибань).

Розроблений діагностичний інструментарій дозволить вивчити рівень сформованості прийменниково-відмінкових конструкцій у дітей шостого року життя на рецептивному, репродуктивному і продуктивному рівнях мовленнєвої діяльності. Такий підхід забезпечить можливість виявити ступінь розуміння просторових відношень, уміння узгоджувати граматичні форми та самостійно вживати прийменники у мовленні.

Отже, діагностика прийменниково-відмінкових конструкцій у дітей початкових класів з порушеннями мовлення виступає актуальним питанням в умовах навчання. Подальші дослідження передбачають діагностику рівня сформованості прийменниково-відмінкових конструкцій у дітей молодшого шкільного віку із мовленнєвими труднощами.

Список використаних джерел:

1. Гук О. С. «Прийменники на, в, під, біля» (логопедичне заняття з дітьми старшого дошкільного віку). Київ : Центр Прогресивної Освіти «Генезум», 2020.

Режим доступу: <https://genezum.org/library/pryymennyky-na-v-pid-bilya-logopedychne-zanyattya-z-ditmy-starshogo-doshkilnogo-viku>

2. Єрмишкіна Д. С. Формування у дітей старшого дошкільного віку із ЗНМ ІІІ рівня вміння використовувати прийменникові конструкції. *Вісник Сковородинівської академії молодих учених* : зб. наук. пр. Харків, 2021. С. 281–285.

3. Загнітко А. П. Прийменники у структурі тексту: первинні і вторинні вияви. *Лінгвістичні студії* : зб. наук. праць. Донецьк : ДонНУ, 2007. Вип. 15. 2007. С. 120-131.

4. Психолінгвістичні дидактичні технології діагностики і подолання мовленнєвих порушень у молодших школярів з тяжкими порушеннями мовлення: навчально-методичний посібник / Е. Данілавічюте, Л. Трофименко, В. Ільяна, Ю. Рібцун, З. Мартинюк, Г. Грибань. Інститут спеціальної педагогіки і психології НАПН України, 2022. 847 с.

5. Рібцун Ю. В., Бондарюк М. В. Логодіагностика навичок розуміння та використання прийменникових конструкцій дітьми дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2025. Т. 2. №. 87. С. 367-374.

6. Brushnevskaya I., Ribtsun J., Stasiuk L., Ilina N., Vasylehko I., Kolodiazna V. Psycholinguistic Preconditions of Speech Formation of Children with General Speech Retardation. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*, 2021. 12(4). P. 263-277. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/729330/>

Ю. В. Ільченко, м. Київ
yvilchenko.fpsrso24m@kubg.edu.ua

В. А. Литвиненко, м. Київ
vv.lytvynenko@kubg.edu.ua

ЗАСОБИ ЕРГОТЕРАПІЇ ЯК МЕТОД РОЗВИТКУ МОВЛЕННЄВОГО ДИХАННЯ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З МОВЛЕННЄВИМИ ТРУДНОЩАМИ

Мовленнєве дихання є базовою складовою мовленнєвої діяльності, що забезпечує координацію між дихальними рухами та артикуляційними актами. У дітей молодшого шкільного віку з мовленнєвими порушеннями нерідко спостерігаються істотні відхилення у розвитку дихальної функції, які зумовлюють труднощі у формуванні мовленнєвої моторики та негативно впливають на загальний процес навчання й соціалізації. З огляду на це, проблема пошуку ефективних засобів розвитку мовленнєвого дихання набуває все більшої актуальності. Особливої уваги заслуговує ерготерапевтичний підхід, який завдяки використанню спеціальних дихальних та моторних вправ сприяє зміцненню дихальних м'язів та нормалізації мовленнєвого дихання.